

JOHN
STEINBECK
Iarna
vrajbei noastre

Traducere din limba engleză și note
de Mihai Dragomir și Tatiana Malița

POLIROM
2016

M-am pus la patru ace: un costum negru, sobru, de inmormintare, cămașă albă cu guler la fel, atît de scrobite încît reflectau razele soarelui ca o oglindă, și o cravată albastru-închis cu niște puncte discrete.

Oare doamna Margie Young-Hunt stîrnise aceste furtuni ancestrale? Cine îl informase pe Marullo? Desigur, domnul Bugger îl spusese doamnei Young-Hunt, iar ea lui Marullo. Eu am să tac, o, Margie, căci nu mă-ncred în tine! Nu am încredere în tine, doamnă Young, și poate că-i mai bine! Cu gîndul ăsta zumzâindu-mi în cap, am coborît în grădină, să-mi caut o floare albă, ca de Paște, pentru butonieră. Într-un colț al curții, lingă panta care duce spre pivniță, se află o palmă de loc adăpostit unde pămîntul este mereu cald, din cauza vecinătății cuptorului de la instalația termică, și primește, în timpul iernii, fiecare rază de soare. Acolo cresc violete albe; răsadurile au fost aduse de la cimitir, unde aceste flori cresc în voie pe mormintele strămoșilor mei. Am cules trei boboci, pentru mine, și un mic buchet pentru draga mea Mary. Am aranjat jur-împrejurul buchetului frunzele lor palide și le-am strîns cu o foiță de poleială găsită în bucătărie.

— O, sînt minunate, zise Mary. Numai o clipă, să caut un ac și să mi le prind la piept.

— Sînt cele dinții, cele dinții violete, vrăbiuța mea pufoasă. Sînt sclavul tău. Hristos a-nviat. Totul merge bine în lume...

— Dragule, te rog, nu glumi cu cele sfinte!

— Cum se numește pleptănătura asta?

— Îți place?

— Foarte mult. Aș vrea s-o porți tot timpul.

— Nu eram convinsă că o să-ți placă. Margie spunea că nici n-o s-o observi. Să vezi ce ochi o să facă, dacă-i spun că s-a înșelat. Și așeză pe cap un fel de castron cu flori, obolul plătit în fiecare an primăvăratecei zeițe Eostre.

— Îți place?

— E adorabilă.

Apoi au trecut la inspecție cei doi tineri. Urechile, nările, pantofii – amănunt cu amănunt – au rezistat cu succes. Allen își pomădase părul într-un asemenea hal, încît pielea capului i se strinsese de nici nu mai putea clipi. Tocurile pantofilor nu erau date cu cremă, în schimb reușise, cu o răbdare nemărginită, să-și aranjeze o șuviță de păr, care i se revărsa pe frunte ca un val.

Ellen, deși doar o fetiță, este cît se poate de feminină. În înfățișarea ei, totul era în ordine. Mi-am mai încercat încă o dată norocul.

— Ellen, i-am spus, ți-ai aranjat părul nu știu cum, altfel decît de obicei. Îți stă foarte bine. Mary dragă, nu-ți place și ție?

— O, începe să-și dea aere, zise Mary.

Am pornit, ca o procesiune, pe aleea noastră, am ieșit pe Elm Street, apoi am luat-o la stînga, pe Porlock, unde se află biserica, vechea noastră biserică, cu clopotnița albă, copiată aiudoma după Christopher Wren¹. Eram numai un strop din fluviul de oameni ce creștea mereu și fiecare femeie se delecta admirînd, în trecere, pălăriile celorlalte.

— Am imaginat un model nou de pălărie pentru Paște, am spus. O coroană simplă de spini suflată în aur, ridicată în față, cu cîteva picături din rubine veritabile pe frunte.

— Ethan! zise Mary serioasă. Dacă te aude cineva?

— Cred că modelul meu n-ar avea succes la marele public.

— Ești groaznic, zise Mary.

Și eu eram de acord cu ea, ba mă consideram mai mult decît groaznic. Mă întrebam cum ar

1. Christopher Wren (1632-1723) – matematician și arhitect englez. Printre operele lui se numără Capela de la Colegiul Pembroke din Cambridge, turnul occidental de la Westminster Abbey, cincizeci și două de biserici din Londra etc.

reacționa domnul Baker la comentariile făcute pe seama părului său.

Micul pîrîu al familiei noastre se întîlni cu alte pîraie, făcînd schimb de urări ceremonioase, apoi riul se transformă într-un fluviu ce se vărsa în Biserica Episcopală Sfîntul Toma, o biserică de înălțime mijlocie.

Cînd va suna ceasul să-l împărtășesc fiului meu tainele vieții, pe care, de altfel, nu mă îndoiesc că le cunoaște de pe acum, va trebui să-mi aduc aminte să-l țin o mică prelegere despre coafura femeilor. Înarmat cu o remarcă amabilă despre coafură, va putea să meargă oricît de departe îl vor împinge poftele nesățioase ale inimii sale. Totuși va trebui să-l previn. Poate să pocnească femeile, să le bată, să le tăvălească, să le moto-tolească sau să le bușească, dar nu care cumva... nu care cumva să le ciufulească părul! Înarmat cu aceste cunoștințe, va fi răsfațat de femei ca un pașă.

Baker-ii erau înaintea noastră, tocmai urcau treptele; am schimbat între noi urările de rigoare.

— Cred că ne vedem la ceal.

— Da, desigur. Vă doresc un Paște fericit.

— Oare asta să fie Allen? Vai, cum a crescut! Și Mary Ellen! Le-am și pierdut socoteala anilor — s-au făcut atît de repede mari!

O biserică în care te-ai închinat de mic copil are ceva intim și de neuitat. Cunosco, în biserica Sfîntul Toma, fiecare ungher tainic, fiecare iz abia simțit. În cristelnița de colo am fost botezat, dincolo am ingenuncheat la prima mea împărtășanie, în strana aceea au stat Hawley-ii, Dumnezeu mai știe în ce an; și nu fac nici un fel de figuri de stil. Probabil că am fost foarte pătruns de credință, deoarece îmi amintesc fiecare sacrilegiu pe care l-am comis, și am comis o sumedenie. Cred că pot să indic fiecare loc unde sînt zgîrlite cu un cui inițialele mele. Odată, Danny Taylor și cu mine am scris cu împunsături de ac, în cartea

de rugăciuni, literele unui cuvânt cit se poate de necuviincios. Domnul Wheeler ne-a prins și ne-a pedepsit, dar a fost nevoit să controleze toate cărțile de rugăciuni și de psalmi, pentru a se convinge că nu mai există și altundeva cuvinte la fel de necuviincioase.

Îmi amintesc de o întâmplare groaznică, petrecută în strana de sub amvon, pe când eram copil. Eram ministrant, în veșminte de dantelă, purtam crucea și cântam soprano, din toate puterile. Oficiu episcopul, un bătrinel simpatic cu o chelie ca o ceapă fiartă, dar pe care eu o vedeam strălucind sub nimbul de sfințenie. Plin de aceste sentimente înălțătoare am uitat să prind crucea cu cîrligul de alamă, când am pus-o în suportul ei. Pe când se citea a doua predică a utreniei, am văzut cu groază cum crucea grea de alamă începe să se clatine și apoi cade drept în capul acela chel și preasfînt. Episcopul s-a prăvălit ca un bou izbit cu toporul în țeastă, iar misiunea de a purta crucea a trecut asupra unui alt băiat, care nu cânta atît de bine ca mine, un băiat cu numele de Hill, poreclit de noi Puturosul. Acum e antropolog, undeva prin vest. Întîmplarea de atunci parcă a vrut să-mi arate că intențiile, fie bune, fie rele, nu sînt totul în viață. Accidentele sînt guvernate de noroc, de soartă sau de alte forțe.

Am ascultat toată slujba, apoi mi s-a anunțat că Hristos a înviat cu adevărat. Ca întotdeauna, aceste cuvinte m-au înflorat, furnicîndu-mă de-a lungul șirii spinării. M-am împărtășit, cu inima senină. Allen și Mary Ellen nu primiseră încă prima împărtășanie și erau atît de neliniștiți, încît a trebuit să li se arunce o privire de oțel, pentru a-i sili să nu se mai foiască. Atunci când privirea lui Mary devine ostilă, ochii ei sînt capabili să străpungă chiar și platoșa adolescenței.

Am ieșit apoi afară, sub soarele coplesitor, și am început să ne felicităm, să ne stringem mîinile și să schimbăm urări cu toți vecinii din comunitatea

noastră. I-am felicitat din nou pe toți cei pe care îi felicitaserăm și la venire – continuarea unui ritual sau poate un ritual continuu, sub forma bunelor și cuvîncioaselor maniere, un fel de imploreare mută de a fi luat în seamă și respectat de ceilalți.

— Bună dimineața. Cum vă simțiți într-o zi atât de frumoasă?

— Foarte bine, mulțumesc. Ce face mama dumneavoastră?

— A început să îmbătrînească – îmbătrînește –, o încearcă tot mai des necazurile și înțepăturile vârstei. Am să-i spun că ați întrebat de ea.

Dacă nu izvorăsc din suflet, cuvintele sînt goale de semnificație. Oare noi acționăm ca urmare a gândirii, sau sentimentele sînt acelea care stimulează acțiunea și numai uneori gândirea devine motorul acțiunii? În fruntea micii noastre parade însorite mergea domnul Baker, evitînd să calce pe crăpăturile trotuarului; maică-sa, moartă de douăzeci de ani, era în afara pericolului de a-și rupe șira spinării. Doamna Baker, Amelia, o femeie măruntă, semănînd cu o pasăre cu ochii ageri, dar o pasăre care se hrănește cu seminte, mergea alături de el, cu pași ușori, încercînd să și-i potrivească după mersul lui dezordonat.

Fiul meu, Allen, mergea lîngă soră-sa, dar fiecare dintre ei căuta să lase impresia că n-are nimic de-a face cu celălalt. Cred că ea îl disprețuiește, iar el o detestă. Poate că asta o să dureze toată viața, dar se vor deprinde să-și ascundă adevăratele sentimente într-un nor trandafiriu de cuvinte drăgăstoase. Dă-le mincare, nevastă – dă-le ouă tari cu murături, sendvișuri cu gem și cu unt de arahide, mere roșii cu miros de butoi – și dă-le apoi drumul în lume, să se înmulțească!

Chiar așa a și făcut. Iar copiii au plecat, fiecare în lumea lui intimă, separată de a celorlalți, țînînd fiecare în mînă punga lui de hîrtie.

— Ți-a plăcut slujba, draga mea?

— O, da! Întotdeauna îmi place. Dar tu... uneori mă întreb dacă tu crezi... nu, zău, vorbesc serios. Uneori... glumele tale...

— Trage-ți scaunul mai aproape, alunița mea dragă.

— Trebuie să încălzesc mîncarea.

— Dă-o naibii de mîncare...

— Vezi, chiar despre asta vorbeam. Glumele tale...

— Mîncarea nu e un lucru sfînt. Dacă ar fi mai cald, te-aș duce la o plimbare cu barca, am vîsli pînă după dig și am pescui guvizi.

— Dar nu mergem la Baker-i? Ethan, tu încă nu știi dacă ești sau nu credincios? De ce îmi dai tot felul de nume caraghioase? Nu-mi spui aproape niciodată pe nume.

— Nu vreau să mă repet și să devin plicticos, dar în inima mea numele tău răsună ca un glas de clopot. Dacă sînt credincios? Ce întrebare! Să iau, pe rînd, strălucitoarele fraze ale crezului de la Niceea¹, încărcate ca niște cartușe, și să le inspectez pe toate fețele? Nu. Nu e nevoie. Mi se pare atît de ciudat, Mary! Dacă gîndul, sufletul și trupul meu ar fi uscate și lipsite de credință, ca un bob de fasole, ar fi de-ajuns să aud cuvintele: „Domnul e Păstorul meu și nu voi duce lipsă de nimic. El mă va purta spre pășunile înverzite”, și aș simți un ghem în stomac, inima mi-ar bubui în piept, iar în creier mi s-ar aprinde o vîlvătaie.

— Nu înțeleg.

— Ești o fată de treabă. Nici eu nu înțeleg. Hai să zicem că, pe cînd eram un prunc mititel, cu oasele moi și maleabile, am fost așezat într-o cutie mică în formă de cruce episcopală și am căpătat astfel forma ei. Apoi, cînd am spart cutia

1. La Conciliul de la Niceea (325) episcopii au compus un Simbol al Credinței care, completat în 381 la Conciliul de la Constantinopol, a intrat în Liturghie și formează *credo-ul creștin*.